

KOVİT-19 SALGININDA “YENİ ve EŞİ GÖRÜLMEMİŞ VARYANT” OMICRON

Prof. Dr. Ahmet SALTİK MD, MSc, BSc

ADD Bilim Kurulu 2. Başkanı

Atılım Üniv. Tıp Fak. Halk Sağlığı Anabilim Dalı

Sağlık Hukuku Uzmanı, Siyaset Bilimci (Mülkiye)

www.ahmetsaltik.net profsaltik@gmail.com

facebook.com/profsaltik [twitter : @profsaltik](https://twitter.com/profsaltik)

Bilindiği gibi 09 Kasım 2021 günü Güney Afrika'dan DSÖ'ye (*Dünya Sağlık Örgütü*) yeni bir varyant bildirildi. DSÖ bu son varyanta **OMICRON** adını verdi ve yayılma yeteneğinin "yüksek" olduğunu bildirdi. Başlıkta yer verdiğimiz şu betimlemeyi de ekledi.

- **EŞİ GÖRÜLMEMİŞ BİR MUTASYON...**

Salt dikensi çıkıntı proteininde (*Spike protein*) 35 dolayında mutasyon var virüsün RNA'sında.

SARS-Cov-2 adı verilen **Covid-19 hastalığı** etkeni virüsün kendisi de bir mutasyon ürünü idi. Pangolin ve yarasalar arasında bulaşın (*enfeksiyonun*) geçişi sırasında **SarsCov-2** adı verilen mutasyon ürünü virüs oluştu ve bir "**çevresel zoonotik**" **hastalık** olarak küresel - kıtalararası salgına (*pandemiye*) neden oldu (2020 yılı başı).

SARS-Cov-2 adlı **Covid-19** etkeni virüs, 2020'nin ilk günlerinde bu adı aldıktan sonra, aradan geçen yaklaşık 2 yılda çok sayıda mutasyon geçirdi. Bunlardan salgın açısından önemli olanlar "*varyant*" olarak adlandırıldı ve DSÖ'nce Grek (*Yunan*) abecesinden (*alfabesinden*) harflerle adlandırıldı. İlki "*α varyantı*" olarak tanıtıldı, Güney Afrika kökenliydi ve İngiltere'de yakalandı. Sonki gene olasılıkla G. Afrika kaynaklı ve bu ülkeye 9 Kasım 2021 günü DSÖ'ne duyuruldu.

Son verilerle Kovit-19 salgını nedeni **küresel ölüm sayısı** 5,270,472; olgu (*vaka, hasta*) sayısı ise 266,101,055 (05.12.2021). Türkiye'de "*resmi*" ölüm sayısı 77,830 ve olgu (*vaka, hasta*) sayısı 8,901,117. Bunlar elbette "*resmi*" ya da yakalanabilen ve kayda alınabilen / alınan sayılar, **buzdağının ucu**. DSÖ'nün uyarılarına göre **gerçek sayılar, açıklananların 3 - 3,5 katı** dolayında.

Mutasyon, bulaş nedeniyle olmakta. Bir insandan bir başka insana bulaş gerçekleşmedikçe virüs çoğalma davranışı sergileyemediğinden, bu sırada, kendisini klonlarken yaptığı hatalara bağlı mutasyon da söz konusu değil. RNA'sını kopyalayarak çoğalırken, 36 bin dolayındaki bazdan birinde ya da birkaçında sıralama hatası olabiliyor. Bu biyolojik olgu "*mutasyon*" adını alıyor.

Mutasyon biyolojik bir süreç ve sürekli. Tüm canlılarda belli olasılıklarla gerçekleşmekte. Örn. grip virüslerinin RNA'sı her yıl %7 gibi yüksek bir oranda mutasyona uğramakta ve bu yüzden grip aşılı her yıl güncellenmek zorunda.

Mutasyon, *-virüsler dahil-* canlıların yaşamda kalma ve uyum sağlama çabalarının ürünü. Olumlu yönde mutasyonlar canlının değişen yaşam - çevre koşullarına uyumunu ve sağkalımını (*survival*) sağlarken, tersi yönde mutasyonlar ise doğal ayıklanma (*natural selection*) sonucu ile

yaşamdan dışlanma (ölüm!) anlamına geliyor.

Son 2 yılda, SARS-Cov-2 virüsünde (Koronavirüs) gözlemlenen kayda değer mutasyon sayısı 10'u aştı. **OMICRON** varyantı, DSÖ'ne göre "**ENDİŞE VERİCİ, EŞİ GÖRÜLMEMİŞ BİR MUTASYON**" varyantıdır. Virüsün insan hücresine girişte kullanılan dikensi çıkıntıda (Spike) yer alan proteinlerin mutasyon sonucu değişimi, hücrelerimizin bu virüsle daha önce karşılaşmış bile olsa onu tanıyamaması riski doğuruyor. Bunun uygulamada karşılığı, **AŞIDAN KAÇMA** ve **YENİDEN BULAŞ (re-enfeksiyon)**!

Sağlık Bakanı Dr. Koca ülkemizde henüz OMICRON varyantına rastlanmadığını belirtmekte ancak ne oranda gen dizilim incelemesi (*sequence analyse*) yapıldığı açıklanmıyor. İngiltere'de her hafta pozitif PCR testi sonuçlarının yaklaşık %20'si, ki bu 60 bin dolayında olguya (*vakaya*) karşılık geliyor, gen dizilimi incelemesine alınıyor. Dolayısıyla varyantları erken yakalama olanağı oluyor.

Omicron varyantının görüldüğü ülkeler

Kaynak: GISAID, Reuters

BBC

ABD'de geliştirilen ve FDA'dan, ivedi kullanım onayına ek olarak tam ruhsat (Lisans) da alan Moderna ve Alman-ABD ortak ürünü BioNTech&Pfizer firmaları, OMICRON'un aşılardan kaçması ve bu aşılardan güncellenerek son varyanta karşı da koruyucu / etkili olması için sırasıyla 6 hafta ve 100 (yüz) gün gerekebileceğini açıkladılar.

- ✚ Henüz tam bilinmemekle birlikte, OMICRON varyantı aşılarından kaçabilir ve bu olumsuz senaryoda **tüm küresel toplum, iyimserlikle, 3 aya dek uzanan bir süre tümüyle korunmasız kalabilir!**

Bu, **KARANLIK BİR PENCERE DÖNEMİ**'dir ve ürkü (panik) göstermeden Küresel ölçekte hazırlıklı olmayı gerektirir.

Çok ciddi bir durum.. 2 yıl boyunca "virüs yaşamımızdan çekip gitmedi".. Tersine yönde mutasyonlarla varlığını sürdürdü ve salgın savaşımızı epey güçleştirdi.

Henüz bilgilerimiz çok sınırlı. Klinik gidişin örneğin Delta varyanta göre daha hafif olabileceği ancak

%40 dolayında daha bulaştırıcı olduğu ön veriler içinde. Daha çok bulaştırıcılık yüzünden, daha hafif klinik tablo yaratsa bile, ölüm sayısında azalma değil tersini beklemek gerek.

En kötü senaryo olarak **Aşılardan kaçma** durumunda bir karabasan tablosu bekliyor dünyayı. **Moderna** 6 hafta, **BioNTech&Pfizer** ise en az yüz gün gerekeceğini açıkladı aşılarda güncellenmesi için. Bu süre bir "**karanlık pencere**" dönemi oluşturabilir Küresel toplum için. Güncellenme başarılı olsa bile, bu "yeni" aşılarda dünya nüfusunu "sil baştan" aşılama gerekecek. Çok büyük bir sorunsal..

8 Aralık 2020'den bu yana İngiltere'de başlanan aşılama süreci, 1. yılı bitirdiğinde adeta bir düş kırıklığı ile yüz yüzeyiz. Temel neden ise tüm Küre nüfusunu bir **seferberlik bilinci** ile 2-3 ay içinde AŞILAYAMAMIŞ olmamıza bağlı. Bunda da hem **AŞIYA ERİŞİM HAKKI** hem de **AŞI KARŞITLIĞI** belirleyici rol oynadı. Her 2 sorunun da hızla aşılması gerek ve bu olanaklı.

- **Küresel aşı adaletsizliği** sürüyor.. 8,14 milyar doz aşı yapıldı 1 yılda, Dünya nüfusu 7.9 milyar iken. Ama yoksul ülkelerde en az 1 doz aşılanabilen nüfus hala %6,2! Neo-liberal yabancı kapitalizmin utancı.
- **Küresel salgın karşısında adeta DENETİMLİ BİR DEHŞET SENARYOSU izleniyor!??**

Dünya nüfusunun %54,9'u en az 1 doz aşılandı ve her gün ortalama 34,41 milyon doz aşı yapılıyor. Ama Kara Kıta Afrika'da aşılama %5 dolayında. Bardağın boş tarafından bakıldığında, 1,2 milyar nüfusun %95'inin Kovit-19 aşılama erişemediği görülüyor hazin biçimde.

Küresel toplumun ağır sınavı sürüyor, özellikle Küresel efendilerin, neo-liberal vahşetin baronlarının! **Salgınla tehlikeli flörtü / vals / kumarı** bir yana bırakıp; BM (Birleşmiş Milletler) öncülüğünde bir seferberlik kaçınılmaz.. Aşı adaletini sağlayarak, patent vb. akçalı (mali) engelleri aşarak, yoksul ülkelerin borçlarını erteleyip - öteleyerek, hafifleterek, silerek..

- **5 yaş üstünde tüm dünyalıları ETKİN / GÜVENLİ aşılarda 2-3 ay içinde aşılama...**
- Maliyet 1 doz aşı 10 \$ alınırsa, 7 milyar 5+ yaş nüfus için 70 milyar \$; 2 doz için 140 Bn \$! Asla kaldırılamayacak bir tutar değil. Toplam Küresel gelir 2020'de yaklaşık 80 Tr \$. Tüm Dünyalılara 2 doz aşı bedelini lojistik vb. hizmet giderlerini de katarak 200 Bn \$ dersek, 2002 toplam Dünya gelirinin 1/400'ü! Bu yapılmadığında tablo çok yönlü çok ağırlaşıyor ve İPLERİ ELDEN KAÇIRMA RİSKİ de var! Aşı karşıtlarının akıl - bilim dışı savlarına teslim olamayız!
- **2-3 haftalık eş zamanlı KÜRESEL KAPANMAYI gündeme ciddiyetle almak..**

Bu arada, klasik korunma önlemlerini özenle sürdürmek her zamankinden daha gerekli.

- ✓ Uygun / standart maske ve dezenfektanlar; mutlaka sıkı nitelik (kalite) denetimleri yapılarak,
- ✓ 1,5 - 2 m fiziksel korunma uzaklığı,
- ✓ başta el olmak üzere genel hijyen,
- ✓ kalabalıklardan - sosyalleşmeden olabildiğince kaçınma,
- ✓ kapalı alanlarda olabildiğince kısa süre kalma ve buraları kışın da etkin havalandırma..
- ✓ zorunlu olmayan gezi vb. eylemleri erteleyip - öteleme,
- ✓ toplumsal hareketliliği sınırlama
- ✓ Devletin sosyal destek programlarını sürdürmesi, eğitimi ve yasal yaptırımları uygulaması..

Örneğin 1593 s. Umumi Hıfzıssıhha Yasası'nın 94. maddesi çok net yaptırım olanağı tanımlamakta :

Yinelenen aşılarını belgeleyemeyenler kamu ve özelde, büyük çiftliklerde işe alınmaz ve okullara sokulmazlar..

- ***Aşı karşıtlığı engelinin üzerine kararlılıkla gidilerek YAŞAM HAKKININ KORUNMASI...***

"Türkiye'nin perişan halleri" aşağıda..

4-5 aydır her gün 20 -30 bin yeni hasta ve 200-300 arasında "**resmi**" ölüm..
Bu kıyımdır ve sürdürülemez, sürdürülmemelidir; daha iyi veriler olanaklıdır.

Türkiye'de salgın "öksüz" bırakılmıştır ve

- ***AKP iktidarı çok sayıda önlenilecek hastalık ve ölümden, masum insanların sağlıklı yaşam hakkından doğrudan sorumludur tarih önünde; yargılanacaktır.***

Bu gün, 5 Aralık 1934'ün 87. yıldönümü.

Büyük ATATÜRK'ün kadınlarımıza seçme - seçilme hakkı tanınmasının mutlu yıldönümü.

Birçok Avrupa ülkesinden daha önce hem de!

Büyük Devrimci Mustafa Kemal ATATÜRK'ü ve eşsiz önderliğini şükranla anıyoruz.

Hiç ama hiç unutulmasın;

- ***"tüm insanlar haklar ve onur bakımından özgür ve eşit doğarlar";***

Türkiye'nin de kabul ettiği **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi**, md. 1.. (10 Aralık 1948)

Not : Bkz. [TELE1 TV Konuşmamız – 05 Aralık 2021 – Prof. Dr. Ahmet SALTİK](#), 05 Aralık 2021